

בש"פ 4253/17 - אימאן דבש נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון
בש"פ 4253/17

כבוד השופט א' שהם

לפני:

אימאן דבש

המבקשת:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע, בעמ"ת 45026-04-17, מיום 11.5.2017, שניתנה על ידי כב' השופט א' חזק

כ"ד בסיון התשע"ז (18.06.17)

תאריך הישיבה:

עו"ד נמרוד אבירם

בשם המבקשת:

עו"ד ארז בן-ארויה

בשם המשיבה:

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (כב' השופט א' חזק), בעמ"ת 45026-04-17, מיום 11.5.2017. בגדרה של החלטה זו, נדחה עררה של המבקשת על החלטתו של בית משפט השלום באילת (כב' השופט ת' אורינוב), במ"ת 26757-04-17, מיום 24.4.2017, אשר הורה על מעצרה של המבקשת עד לתום ההליכים המשפטיים נגדה.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקשת, תושבת הרשות הפלסטינית כבת 39, הוגש כתב אישום, המייחס לה עבירה של כניסה לישראל שלא כחוק, לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 17.4.2017, בסמוך לשעה 02:40, שהתה המבקשת בחדר ב"מוטל צבר" באילת, מבלי שהיה ברשותה היתר כניסה או

שהייה כדין בישראל. בכתב האישום נטען בנוסף, כי מספר ימים עובר לאותו היום, שהתה המבקשת באילת ללא היתר כניסה או שהייה כדין.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה בקשה למעצרה של המבקשת עד לתום ההליכים המשפטיים נגדה. בבקשה נטען, כי קמה עילה למעצרה של המבקשת עד לתום ההליכים, מכוח סעיף 21(א)(1)(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), שכן קיים יסוד סביר לחשש כי המבקשת תתחמק מהליכי שפיטה, בהיותה תושבת הרשות הפלסטינית, דבר אשר יקשה על רשויות החוק לזמנה לדיון בעניינה. עוד נטען, כי קמה עילה נוספת למעצרה של המבקשת, מכוח סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים, שכן קיים יסוד סביר לחשש כי המשיבה תסכן את ביטחון הציבור באם תשחרר. בבקשה נטען בנוסף, כי למשיבה הרשעה קודמת, של כניסה לישראל שלא כחוק, בגינה היא ריצתה עונש מאסר בפועל, ואף נגזר עליה עונש מאסר מותנה בן 3 חודשים, אשר לא הרתיע אותה מביצוע עבירה דומה. לבסוף, נטען בבקשת המעצר עד לתום ההליכים, כי "אין חלופה הולמת אשר תנטרל את הסכנה הנשקפת מן המשיבה מלחזור ולבצע את המיוחס לה בכתב האישום".

4. ביום 24.4.2017, לאחר שבית משפט השלום קיים דיון בבקשה, הורה בית משפט השלום על מעצרה של המבקשת עד לתום ההליכים המשפטיים נגדה. בפתח החלטתו, ציין בית משפט השלום, כי בא-כוחה של המבקשת הסכים לקיומן של ראיות לכאורה, להוכחת המיוחס למבקשת, ולקיומה של עילת מעצר שעניינה חשש להתחמקות מהליכי שפיטה, אך חלק על קיומה של עילת מעצר של מסוכנות. לאור זאת, עתר בא-כוח המבקשת לשחרורה לחלופת מעצר, שיהיה בה כדי לאיין את החשש מהתחמקות מהליכי משפט. בהחלטתו, קבע בית משפט השלום כי בעניינה של המבקשת "קמות 2 עילות מעצר, הן של מסוכנות והן של חשש מהתחמקות מהליכי משפט". בית משפט השלום הטעים, כי כניסותיה של המבקשת לישראל "אפופות מסתורין", דבר המקשה על שלילת המסוכנות הנשקפת ממנה וממעשיה; וכי אין מדובר במי שנכנסה לישראל בלא היתר, כדי לפרנס את עצמה ואת ילדיה, אלא במי "שלכל הפחות באה ליישב" סכסוכים עם אחרות", כפי שעלה מדבריה של המבקשת במהלך חקירתה במשטרה. בית משפט השלום הוסיף וציין, כי מסוכנותה של המבקשת נלמדת גם מעברה הפלילי, שעה שהיא הורשעה בעבר (בת"פ 14816-12-16, בבית משפט השלום בבאר-שבע) ב-3 עבירות של כניסה לישראל שלא כדין, בגינה הושטו עליה עונש מאסר בפועל, בן "חודש ויום", ושלושה חודשי מאסר על תנאי, למשך שלוש שנים. העובדה שהמבקשת לא הורתעה מהעונשים שהוטלו עליה בעבר, כך קבע בית משפט השלום, מלמדת כי היא אינה יראה מן החוק, ולפיכך, אין מקום לשחררה לחלופת מעצר.

5. בערר שהגישה המבקשת לבית המשפט המחוזי נטען, כי שגה בית משפט השלום בקביעתו כי קיימת עילת מסוכנות בעניינה. בפתח החלטתו בערר, מיום 11.5.2017, ציין בית המשפט המחוזי, כי נוכח העובדה שבדיון בתיק העיקרי הודתה המבקשת בכניסתה לישראל שלא דין, הגם שטענה כי "הובאה לאילת על ידי אחרת בכדי להפליל אותה", הרי שרף הראיות העומדות נגד המבקשת לביצוע העבירה, הינו "רף גבוה". בית המשפט המחוזי הזכיר, בהקשר זה, כי "בין עוצמת הראיות לחלופת מעצר קיימת 'מקבילית כוחות'", וככל שהראיות לכאורה חזקות וחד משמעיות יותר, תקטן הנכונות להסתפק בחלופת מעצר. בהמשך לכך, הוסיף בית המשפט המחוזי וקבע, כי הגעתה של המבקשת לישראל אכן אפופת מסתורין, כפי העולה מדבריו של בית משפט השלום, ובנסיבות אלו, קשה לשלול את החשש מפני מסוכנותה של המבקשת. לבסוף, נתן בית המשפט המחוזי את דעתו לעובדה כי המבקשת לא הורתעה מהעונשים שהושטו עליה בעבר, בגין הרשעתה בעבירות דומות, ולפיכך ציין בית המשפט, כי "ספק אם ניתן ליתן בה אמון". לאור האמור, דחה בית המשפט המחוזי את עררה של המבקשת.

הבקשה לרשות ערר ותגובת המשיבה

6. בבקשה שלפניי טוען בא-כוח המבקשת, עו"ד נמרוד אבירם, כי מקרה זה מעלה שאלה משפטית כללית המצדיקה מתן רשות לערור, והיא על מי הנטל להוכיח מסוכנות במסגרת הליכי מעצר - על המדינה או שמא על הנאשם. בהמשך לכך, נטען כי עולה השאלה, מהי עוצמת הראיות הנדרשת לצורך קביעה כי הנאשם מסוכן לציבור. התשתית הראייתית עליה התבססו הערכאות הקודמות בענייננו, כך נטען, היתה "רעועה", שכן למבקשת מיוחסת עבירה של שהיה בלתי חוקית בלבד, ללא כל עבירה נלווית, ואף אין כל מידע על מעורבות פלילית מצדה. עוד נטען בבקשה, כי קיימות נסיבות אישיות של המבקשת, אשר גם הן מצדיקות מתן רשות ערר, ובהן העובדה כי המבקשת היא אם לשלושה ילדים קטנים, בעלי אזרחות ישראלית, ושבעבר היא אף החזיקה בהיתר שהייה, אשר נשלל ממנה לאחר שנפרדה מבעלה הישראלי, ולא עקב מסוכנות כזו או אחרת. בבקשה נטען בנוסף, כי העילה למעצרה של המבקשת בגין חשש להתחמקות מהדין, אינה בעוצמה כה גבוהה, עד שלא ניתן לאיין אותה באמצעות בטוחות ראיות.

7. ביום 28.5.2017, הגישה המשיבה את תגובתה לבקשת רשות הערר. המשיבה גורסת כי בקשת רשות הערר נוגעת לעניינה הפרטי של המבקשת בלבד, ואינה מגלה נסיבות מיוחדות המצדיקות מתן רשות ערר. לגופו של עניין סבורה המשיבה, כי אין ליתן במבקשת את האמון ההכרחי, לצורך החלטה על שחרורה לחלופת מעצר. זאת שכן, המבקשת הודתה זה מכבר, במסגרת ההליך העיקרי, כי היא נכנסה לישראל שלא כדין, וזאת על-אף ש"כארבעה חודשים בלבד עובר לתפיסתה הנוכחית בשטח מדינת ישראל, הורשעה המבקשת בשלושה מקרים קודמים של כניסה לישראל שלא כדין". לכך יש להוסיף, את החשש האינהרנטי להימלטותה של המבקשת מהדין. לאור אלו, טוענת המשיבה כי אין לשחרר את המבקשת לחלופת מעצר.

הדיון בערר

8. בדיון בערר שהתקיים בפניי היום חזר עו"ד אבירם על נימוקי הבקשה לרשות ערר שהוגשה. עו"ד אבירם טען, כי הערכאות הקודמות יצרו מעין חזקת מסוכנות חדשה בעבירות של שהייה בלתי חוקית בישראל. לגישתו של עו"ד אבירם, העובדה שהמבקשת לא הורתעה בגין הרשעתה הקודמת בעבירות דומות, אינה מלמדת כי נשקפת מסוכנות מצדה, שכן לא כרוכה בעבירה המיוחסת לה כל פגיעה בביטחון הציבור. עוד לטענת עו"ד אבירם, ישנן "חלופות מעצר טובות" שניתן לשחרר את המבקשת אליהן, הן בתחומי מדינת ישראל, והן בשטחי הרשות הפלסטינית.

9. בא-כוח המשיבה, עו"ד ארז בן-ארויה, טען מנגד, כי המבקשת לא הצליחה להרים את הרף, ולהראות כי קיימת הצדקה ליתן רשות ערר בעניינה. עוד טען עו"ד ארויה, כי אין מחלוקת שהנטל להוכחת המסוכנות רובץ על המדינה, אלא שבנסיבות המקרה, "בהן רב הנסתר על הגלוי", די בעובדה שהמבקשת ביצעה פעם נוספת את העבירה שבה היא הורשעה בעבר, כדי להעיד על מסוכנותה. בנוסף, עו"ד ארויה עדכן במהלך הדיון, כי הדיון בתיק העיקרי צפוי להתקיים בעוד כ-3 שבועות, וכי "ניתן לצפות שהדברים יתקדמו באופן מהיר".

הבקשה לרשות ערר

10. לאחר שעינתי בבקשה לרשות ערר, ובתגובה מטעם המשיבה, והאזנתי לטיעוני הצדדים במהלך הדיון שהתקיים בפניי, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

11. הלכה היא, כי הרשות לערור על החלטה בנושא מעצר, לפי סעיף 53(א) לחוק המעצרים, שמורה למקרים מיוחדים, בהם עולה שאלה משפטית בעלת חשיבות עקרונית, החורגת מעניינם של הצדדים להליך; או למקרים בהם מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת, כגון: כאשר מדובר בפגיעה שאינה מידתית בזכויות הנאשם; חשש לעוול היורד לשורשו של עניין; או פגם מהותי שנפל בהחלטתו של בית המשפט (בש"פ 3670/17 אהרון נ' מדינת ישראל (7.6.2017); בש"פ 10011/16 יאסין נ' מדינת ישראל (10.1.2017); בש"פ 3289/15 עזאלדין נ' מדינת ישראל (7.6.2015)). בענייננו, בקשת רשות הערר אינה חורגת, כהוא זה, מעניינה הפרטי של המבקשת, ולטעמי אין מתקיימות במקרה זה נסיבות מיוחדות המצדיקות מתן רשות ערר. זאת שכן, עסקינן ביישומן של ההלכות הקיימות על עניינה של המבקשת, ודי בטעם זה כשלעצמו, כדי לדחות את הבקשה.

12. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין את זאת. אין חולק כי הנטל להוכחת מסוכנותו של נאשם, במסגרת הליכי מעצר, רובץ לפתחה של המדינה. ואולם, הימצאותם של שוהים בלתי חוקיים בתחומי ישראל, היא תופעה שיש בה משום מסוכנות אינהרנטית לציבור אזרחי ישראל, קל וחומר באקלים הביטחוני בו מצויה המדינה. בנסיבות דנן, עסקינן במבקשת אשר חרף הרשעתה הקודמת, לא הורתעה, ושבה לשהות בארץ שלא כדין, ונראה כי הדבר מעיד על מסוכנותה, ובנוסף הנני סבור, כי צדקו הערכאות הקודמות עת קבעו כי אין ליתן במבקשת אמון, אף אם לא ניתן להצביע על פעילות פלילית או בטחונית קונקרטי שהייתה מעורבת בה.

13. עוד אוסיף, כי ככל שעסקינן בתושבת האזור, האפשרות להורות על חלופת מעצר בתוך שטחי ישראל מעוררת קושי, הנובע מכך שבית המשפט מתיר למעשה לנאשם לשהות באופן בלתי חוקי בישראל. לפיכך, נקבע בפסיקה, כי חלופה מסוג זה תתאפשר במקרים נדירים ויוצאי דופן, בהם קיימת מניעה מלהחזיר את הנאשם לשטחי הרשות הפלסטינית, וככל שביכולתו להבטיח כי מדובר בחלופה ראויה שתבטיח פיקוח הדוק (בש"פ 6781/13 קונדוס נ' מדינת ישראל (4.11.2013) (להלן: עניין קונדוס); וראו גם בש"פ 743/15 פלוני נ' מדינת ישראל (22.2.2015); בש"פ 3797/15 פלוני נ' מדינת ישראל (11.6.2015)). גם האפשרות לשחרורה של המבקשת לחלופת מעצר בתחומי הרשות הפלסטינית, הגם שהיא אפשרית, מעלה חשש מפני הימלטות מן הדין, משום שרשויות אכיפת החוק הישראליות אינן פועלות באזור (עניין קונדוס, בפסקה 10-11). לאור חשש זה, והגם שאין בעובדה כי נאשם הוא תושב האזור כדי להצדיק, מניה וביה, מעצר עד תום ההליכים, הרי ש"המגורים באזור כן מהווים שיקול רלוונטי - אחד מני כמה - ביחס לשאלה של חלופת מעצר" (שם; וראו גם בש"פ 873/14 קנדיל נ' מדינת ישראל (10.2.2014), בפסקה 23, וההפניות המובאות שם). במקרה זה, עסקינן בתושבת האזור, אשר הורשעה בעברה הלא רחוק, בשלוש עבירות של שהייה בישראל ללא היתר, כאשר עונש מאסר מותנה שנגזר עליה בגין הרשעתה האמורה, לא הרתיעה מביצוע העבירה בתיק הנוכחי, בה היא הודתה. בנסיבות אלו, תמים דעים אני עם הערכאות הקודמות, כי יש להורות על מעצרה של המבקשת עד לתום ההליכים, ומכל מקום, ברי כי אין מדובר במקרה בו קמה עילה לדון בעניינה של המבקשת במסגרת הליך שיפוטי נוסף.

14. על יסוד האמור במכלול, הבקשה לרשות ערר נדחית בזאת.

ניתנה היום, כ"ד בסיון התשע"ז (18.6.2017).

שׁוֹפֵט